

ภาวะการค้าและช่องทางการจำหน่ายกาแฟ

กาแฟเป็นเครื่องดื่มที่ได้รับความนิยมบริโภคอย่างแพร่หลายในประเทศต่าง ๆ เพราะกาแฟเป็นสินค้าประเภทเครื่องดื่มที่มีการค้าขายระหว่างประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะกาแฟสำเร็จเป็นที่นิยมมากในประเทศที่พัฒนาแล้ว ประเทศผู้ผลิตจึงเป็นผู้ส่งออก และประเทศผู้บริโภคจะเป็นผู้นำเข้า ก่อนที่จะกล่าวถึงภาวะการค้ากาแฟภายในประเทศไทย ก็จะขอลำดับถึงภาวะการค้ากาแฟของโลกพอสังเขปก่อน

ภาวะการค้ากาแฟของโลก

กาแฟเป็นสินค้าที่สำคัญอย่างหนึ่งของโลก อันจะเห็นได้จากมูลค่าที่ซื้อขายกันในตลาดโลก ในปี พ.ศ. 2522 มูลค่ากาแฟส่งออกในตลาดโลกมีจำนวนมากกว่า 11,000 ล้านดอลลาร์

โดยที่ราคากาแฟของโลกอยู่ในระดับที่สูงมาก ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่ผลผลิตของโลกลดลงเมื่อปี พ.ศ. 2519 ที่ผ่านมา ทำให้การบริโภคกาแฟลดต่ำลง เพราะโดยปกติแล้วปริมาณความต้องการกาแฟของประเทศที่ประชาชนนิยมดื่มกาแฟนั้น มักจะสวนทางกับราคา นั่นก็คือถ้าหากราคากาแฟสูงขึ้น การบริโภคกาแฟก็จะลดลงก็จะเห็นได้จากกรณีที่หลายประเทศได้มีการแอนตี้การดื่มกาแฟในขณะที่ราคากาแฟขึ้นสูงมาก อย่างไรก็ตามกาแฟเป็นพืชที่มีคุณสมบัติเฉพาะที่สามารถทำให้ผู้ที่ดื่มแล้วยากที่จะเลิกดื่มได้ แม้ว่าราคาจะสูงขึ้นก็ตาม จึงคาดว่าความต้องการกาแฟจะไม่ลดลงตามที่ผู้ทวนวิตกกัน

เท่าที่ผ่านมา การค้ากาแฟของโลกอยู่ภายใต้การควบคุมของข้อตกลงกาแฟระหว่างประเทศ (International Coffee Agreement หรือ ICA) ซึ่งตั้งขึ้นเพื่อควบคุมการผลิตให้มีปริมาณเพียงพอกับความต้องการของตลาด โดยการกำหนดโควตาการส่งออกของประเทศผู้ผลิต และโควตาคงกล่าวไต่จากการตกลงกันระหว่างประเทศผู้ผลิตกับประเทศผู้ซื้อ ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขทุกปี

ปัจจุบันข้อตกลงกาแฟระหว่างประเทศดังกล่าวไม่มีความจำเป็นต่อการค้ากาแฟของโลกมากนัก เนื่องจากราคากาแฟขึ้นอยู่กับภาวะการผลิตของบราซิลเป็นสำคัญ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าบราซิลเป็นประเทศผู้ผลิตกาแฟรายใหญ่สามารถผลิตกาแฟได้มากเป็นอันดับหนึ่งของโลกอันจะสังเกตได้จากวิกฤติการณ์ในปี 2519 ที่ผลผลิตกาแฟของบราซิลได้ตกต่ำลงอย่างมาก เป็นผลให้ราคาในตลาดโลกสูงขึ้นอย่างชนิดที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนจากราคาคนละ 2,403 ดอลลาร์สหรัฐ ในเดือนมกราคม 2519 เป็นคนละ 4,630 ดอลลาร์สหรัฐ ในเดือนธันวาคมปีเดียวกัน ซึ่งเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว

ตารางที่ 5.1 ราคากาแฟในตลาดนิวยอร์ก ระหว่างปี พ.ศ. 2518-2519

(ดอลลาร์สหรัฐ/ตัน)

เดือน	2518	2519
มกราคม	1,570	2,403
กุมภาพันธ์	1,583	2,626
มีนาคม	1,581	2,560
เมษายน	1,552	2,950
พฤษภาคม	1,570	3,290
มิถุนายน	1,570	3,331
กรกฎาคม	1,504	3,276
สิงหาคม	2,127	3,296
กันยายน	2,105	3,347
ตุลาคม	2,103	3,616
พฤศจิกายน	2,072	3,968
ธันวาคม	2,156	4,630
เฉลี่ย	1,790	3,274

ที่มา : Monthly Bulletin of Agricultural Economics and Statistics

Volume 26, December, 1977.

1. ภาวะการค้ากาแฟของโลกในปัจจุบัน

การนำเข้า

ปริมาณการนำเข้าของกาแฟทั่วโลกมีประมาณปีละ 3,100-3,700 พันตัน ตามรายละเอียดในตารางที่ 5.2 ประเทศผู้นำเข้ามากที่สุดได้แก่ ประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งมีการนำเข้าประมาณร้อยละ 94 ของปริมาณนำเข้าทั้งหมด กลุ่มตลาดรวมยุโรปเป็น ผู้นำเข้ามากที่สุด โดยนำเข้าประมาณร้อยละ 37 ของปริมาณการนำเข้าทั้งหมด รองลงมาได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกานำเข้าประมาณร้อยละ 30 ของปริมาณทั้งหมด

การส่งออก

ปริมาณการส่งออกของกาแฟทั่วโลกมีจำนวนใกล้เคียงกับปริมาณนำเข้า คือ ประมาณปีละ 3,100-3,700 พันตัน ตามรายละเอียดในตารางที่ 5.3 ประเทศผู้ส่งออกมากที่สุดได้แก่ กลุ่มประเทศแอฟริกา ส่งออกประมาณร้อยละ 28 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมด รองลงมาได้แก่ ลาตินอเมริกา อื่น ๆ ส่งออกประมาณร้อยละ 27 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมด รองลงมาคือ โคลอมเบีย ส่งออกประมาณร้อยละ 18 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมด และในปี พ.ศ. 2522 บราซิลส่งออกได้เพียงประมาณร้อยละ 16 ของปริมาณการส่งออกทั้งหมด ซึ่งจะเห็นว่าบราซิลซึ่งเป็นประเทศผู้ผลิตกาแฟรายใหญ่ แต่ปัจจุบันปริมาณการส่งออกเป็นรองกลุ่มประเทศแอฟริกา

ส่วนมูลค่าการส่งออกจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับมูลค่าราคาส่งออกและปริมาณการส่งออก ดังจะเห็นได้จากในปี พ.ศ. 2522 มูลค่าการส่งออกมีจำนวนรวม 11,225 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเป็นมูลค่าที่สูงกว่าปี พ.ศ. 2518-2520 ประมาณร้อยละ 47 ทั้งนี้เนื่องมาจากมูลค่าราคาส่งออกสูงขึ้น ตามที่แสดงรายละเอียดในตารางที่ 5.5 ซึ่งแสดงมูลค่าราคา

ส่งออกของกาแฟต่อ 1 ตัน ในปี พ.ศ. 2522 ราคาส่งออกโดยเฉลี่ยตันละ 3,110 เหรียญสหรัฐ สูงจากปี พ.ศ. 2518-2520 ซึ่งมีราคาตันละ 2,424 เหรียญสหรัฐ และราคาสูงขึ้นประมาณร้อยละ 28

แต่มูลค่าการส่งออกในปี พ.ศ. 2522 มีมูลค่าสูงกว่าปี พ.ศ. 2521 ประมาณร้อยละ 8 ทั้งนี้ไม่ใช่เนื่องมาจากมูลค่าราคาส่งออกสูง แต่เนื่องจากปริมาณการส่งออกสูงขึ้น ตามที่แสดงรายละเอียดในตารางที่ 5.3 ซึ่งแสดงปริมาณการส่งออกกาแฟของโลก ในปี พ.ศ. 2522 ปริมาณส่งออกเท่ากับ 3,609 พันตัน สูงกว่าปี พ.ศ. 2521 ซึ่งเท่ากับ 3,205 พันตัน

ตารางที่ 5.2 ปริมาณการนำเข้ากาแฟของโลกระหว่างปี พ.ศ. 2518-2522

(หน่วย: พันตัน)

ประเทศ	2518-2520 เฉลี่ย	2521	2522
ประเทศกำลังพัฒนา	166	150	216
1. ลาตินอเมริกา	55	38	84
2. แอฟริกา	78	91	91
3. เอเชียและโอเชียเนีย	33	21	41
ประเทศที่พัฒนาแล้ว	3,112	3,043	3,430
1. สหรัฐอเมริกา	1,031	1,036	1,092
2. กลุ่มตลาดรวมยุโรป	1,175	1,191	1,330
3. กลุ่มประเทศยุโรปตะวันตก	443	415	495
4. กลุ่มประเทศยุโรปตะวันออกและรัสเซีย	201	178	200
- ประเทศรัสเซีย	50	26	40
5. ออสเตรเลีย	27	22	28
6. ญี่ปุ่น	130	102	175
7. ประเทศพัฒนาอื่น ๆ	105	99	110
ปริมาณนำเข้าทั้งสิ้น	3,278	3,193	3,646

ตารางที่ 5.3 ปริมาณส่งออกกาแฟของโลกระหว่างปี พ.ศ. 2518-2522

(หน่วย: พันตัน)

ประเทศ	2518-2520 เฉลี่ย	2521	2522
บราซิล	700	621	562
โคลอมเบีย	389	509	664
ลาตินอเมริกาอื่น ๆ	766	795	976
แอฟริกา	1,039	927	1,005
เอเชียและโอเชียเนีย	262	353	402
รวมปริมาณส่งออกทั่วโลก	3,156	3,205	3,609

ตารางที่ 5.4 มูลค่าการส่งออกกาแฟของโลกระหว่างปี พ.ศ. 2518-2522

(หน่วย: ล้านเหรียญสหรัฐ)

ประเทศ	2518-2520 เฉลี่ย	2521	2522
บราซิล	1,775	1,947	1,918
โคลอมเบีย	1,047	2,012	2,025
ลาตินอเมริกาอื่น ๆ	1,948	2,715	3,157
แอฟริกา	2,365	2,738	3,084
เอเชียและโอเชียเนีย	516	935	1,041
รวมมูลค่าส่งออกทั่วโลก	7,651	10,347	11,225

ตารางที่ 5.5 ราคาส่งออกกาแฟต่อ 1 ตัน ระหว่างปี พ.ศ. 2518-2522

ประเทศ	เหรียญสหรัฐ/ตัน ¹			บาท/กก. ²		
	2518-2520	2521	2522	2518-2520	2521	2522
ทั่วโลก	2,424	3,228	3,110	55.51	73.92	71.22
บราซิล	2,536	3,135	3,413	58.07	71.79	78.16
โคลอมเบีย	2,692	3,953	3,050	61.65	90.52	69.85
ลาตินอเมริกาอื่น ๆ	2,543	3,415	3,235	58.23	78.20	74.08
แอฟริกา	2,276	2,954	3,069	52.12	67.65	70.28
เอเชียและโอเชียเนีย	1,969	2,649	2,590	45.09	60.66	59.31

ที่มา : 1. FAO Commodity Review and Outlook : 1980-1981

2. เทียบเป็นเงินบาท 1 เหรียญสหรัฐ = 22.90 บาท

2. ภาวะการค้ำกาแพงของโลกในอนาคต

จากการศึกษาของธนาคารโลก¹ ได้พยากรณ์สภาพของตลาดกาแฟทั่วโลก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518-2534 โดยอาศัยข้อมูลจากรายงานต่าง ๆ และผลจากการวิเคราะห์ของนักเศรษฐศาสตร์ตามรายละเอียดในตารางที่ 5.6, ตารางที่ 5.7, ตารางที่ 5.8

2.1 ภาวะการผลิต ขึ้นอยู่กับปริมาณการผลิตและราคากาแฟที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของกาแฟอาราบิก้า การคาดคะเนปริมาณผลผลิตในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกที่เคยผลิตกาแฟอาราบิก้าจะผลิตกาแฟได้เป็นจำนวนเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง จากตารางที่ 5.6 แสดงให้เห็นว่าประเทศราซิลเท่านั้นที่สามารถเพิ่มผลผลิตได้จาก 10 ล้านกระสอบในปี พ.ศ. 2519-2520 เป็น 27 ล้านกระสอบในปี พ.ศ. 2522-2523 แต่ถึงอย่างไรก็จะไม่เปลี่ยนแนวโน้มการผลิตในระยะยาวที่ค่อนข้างเฉงเฉงได้ ซึ่งแนวโน้มนี้แสดงให้เห็นถึงการลดลงของจำนวนผลผลิตของกาแฟอาราบิก้า ซึ่งอาจจะหมายความว่าจำนวนการผลิตของกาแฟโรบัสต้าของโลกจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

2.2 การบริโภค ขึ้นอยู่กับราคาและรายได้ของประชากร ในระยะสั้น การบริโภคมีแนวโน้มไม่ค่อยสดใส เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่ได้ผลในหมู่ประเทศอุตสาหกรรมที่เป็นสมาชิกขององค์การความร่วมมือและพัฒนาเศรษฐกิจ การบริโภคในปี พ.ศ. 2517-2518 รวมเป็น 72.1 ล้านกระสอบ ตกต่ำลงจากปี พ.ศ. 2516-2517 ซึ่งมีการบริโภครวมเท่ากับ 80.5 ล้านกระสอบ ทั้งนี้เนื่องมาจากรายได้ของประเทศสมาชิกขององค์การฯ ได้ลดลงในปี พ.ศ. 2517 และจากการลดจำนวนสินค้าอุปโภค

¹ Singh, Shamsher, Vries, Jos de, Hulley, John C.L. and Yeung, Patrick, Coffee, Tea and Cocoa-Market Prospects and Development Lending. pp. 43-47, 1977

บริโภคลงในระหว่างปี พ.ศ. 2516-2517 การขยายตัวของการบริโภครวมที่คาดหวังว่าจะเพิ่มสูงขึ้นจากปี พ.ศ. 2518-2519 จนไปถึงปี พ.ศ. 2520-2521 เนื่องจากประเทศสมาชิกขององค์การฯ มีการฟื้นตัวในเรื่องรายได้นั้นไม่ได้แสดงอย่างเห็นได้ชัดในตารางที่ 5.7 เพราะว่ารากากาแฟมีการเพิ่มสูงขึ้นในขณะเดียวกันด้วย อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากช่วงนี้แล้วคือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521-2522 เป็นต้นไป การขยายตัวของการบริโภครวมก็จะเพิ่มขึ้นตามเดิม เป็น 80.6 ล้านกระสอบ, 83.9 ล้านกระสอบ และ 86.7 ล้านกระสอบตามลำดับ มีแต่ในสหรัฐอเมริกาเท่านั้นที่คาดว่า การบริโภคมีแต่จะลดลงเรื่อย ๆ

2.3 ราคา ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างการผลิตและการบริโภค และขึ้นอยู่กับราคากาแฟของปีที่ผ่านมา ทั้งยังขึ้นอยู่กับภาวะเงินเฟ้อด้วย แนวโน้มในเรื่องราคาที่เป็นราคาปัจจุบันในตารางที่ 5.8 นั้น แสดงให้เห็นว่าระดับราคาที่เป็นราคาปัจจุบันมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่เมื่อนำภาวะเงินเฟ้อมาคิดคำนวณโดยใช้ราคากาแฟปี 2510 เป็นปีฐาน ปรากฏว่าระดับราคาจะมีแนวโน้มลดลง จึงเป็นที่คาดหมายว่าในระหว่างปี พ.ศ. 2523-2533 ราคากาแฟเมื่อใช้ราคากาแฟปี พ.ศ. 2510 เป็นปีฐานจะลดลงอย่างแน่นอน แม้ว่าราคาที่เป็นราคาปัจจุบันจะเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 5.6 การพยากรณ์การผลิตกาแฟของโลกและอัตราที่เพิ่มขึ้น

(หน่วย : ล้านกระสอบ)

ปี	บราซิล	โคลอมเบีย	กลุ่มประเทศ อเมริกาใต้	อเมริกากลาง	แอฟริกา	เอเชียและ โอเชียเนีย	รวม
<u>การผลิต</u>							
2519-2520	10.0	8.7	3.9	13.6	21.5	6.5	64.2
2520-2521	18.0	8.7	3.8	14.2	25.2	6.8	76.7
2521-2522	24.0	8.8	4.3	14.3	26.0	7.2	84.7
2522-2523	27.0	8.9	4.2	14.8	25.9	7.5	88.2
2523-2524	29.0	9.0	4.2	15.0	25.4	7.7	90.3
2524-2525	31.0	9.3	4.3	15.6	26.0	8.2	94.4
2525-2526	33.3	9.4	4.6	15.8	27.3	8.6	99.1
2526-2527	32.9	9.7	5.2	16.3	30.5	9.2	103.8
2527-2528	34.4	9.6	5.5	16.3	32.2	9.4	107.5
2528-2529	33.3	9.6	5.8	16.6	33.0	9.6	107.9
2533-2534	26.5	9.7					
<u>รอยละที่เพิ่มขึ้นต่อปี</u>							
2516-2523	4.1	0.9	4.4	1.9	3.8	3.6	3.2
2523-2528	2.2	1.1	6.3	1.8	4.8	4.2	3.2
2528-2533	-3.9	0.3	3.0	1.4	1.3	2.6	0.0

ตารางที่ 5.7 การพยากรณ์การบริโภคกาแฟของโลกและอัตราที่เพิ่มขึ้น

(หน่วย: ล้านกระสอบ)

ปี	ประเทศที่กำลังผลิต	สหรัฐอเมริกา	ผู้นำเข้าอื่น ๆ	รวม
<u>การบริโภค</u>				
2518-2519	19.2	21.0	37.3	78.2
2519-2520	22.1	20.5	36.1	75.4
2520-2521	21.2	20.5	37.3	77.6
2521-2522	20.5	20.6	39.4	80.6
2522-2523	21.7	20.8	41.1	83.9
2523-2524	23.2	20.9	42.6	86.7
2524-2525	24.6	20.9	44.1	89.4
2525-2526	25.6	21.0	45.9	92.4
2526-2527	26.4	21.2	47.8	95.9
2527-2528	27.6	21.3	49.8	99.6
2528-2529	29.4	21.4	51.6	103.0
2533-2534	34.9	21.1	55.2	111.6
<u>รอยละที่เพิ่มขึ้นต่อปี</u>				
2516-2523	2.8	-0.4	1.9	1.6
2523-2528	5.2	0.5	3.8	3.4
2528-2533	3.1	-0.3	1.6	1.7

ที่มา : World Bank Staff Occasional Papers No. 22

ตารางที่ 5.8 การพยากรณ์ราคากาแฟของโลก

(หน่วย: เซนต์ U.S. / ปอนด์)

ปี	ราคา		Deflator (2510=100)
	ปัจจุบัน	ปีฐาน 2510	
<u>ราคา</u>			
2518-2519	91	52	174.9
2519-2520	95	51	186.3
2520-2521	104	48	201.9
2521-2522	104	46	218.1
2522-2523	107	45	234.4
2523-2524	113	44	250.8
2524-2525	118	42	268.4
2525-2526	122	40	287.2
2526-2527	124	38	307.3
2527-2528	126	37	328.8
2528-2529	131	38	351.8
2533-2534	212	43	493.4

ที่มา : World Bank Staff Occasional Papers No. 22

ภาวะการค้ำกาเตของประเทศไทย

1. ภาวะการค้ำกาเตของประเทศไทยในปัจจุบัน

ราคา

ปี พ.ศ. 2520 นับได้ว่าเป็นปีที่รุ่งเรืองมากในด้านการค้ำกาเต เนื่องจากราคาขายปลีกของกาเตโตสูงขึ้นเป็นประวัติการณ์ โดยสูงขึ้นถึงกิโลกรัมละ 120 บาท จากผลที่ราคาสูงขึ้นดังกล่าวทำให้เกษตรกรหลายรายมีรายได้เพิ่มขึ้น เท่าที่ผ่านมาราคากาเตอยู่ในระดับไม่เกินกิโลกรัมละ 25 บาท ซึ่งเป็นราคาที่เกษตรกรพอจะอยู่ได้ เนื่องจากเกษตรกรยังไม่ค่อยมีการลงทุนกันอย่างจริงจังอะไรนัก การใส่ปุ๋ยเพื่อบำรุงดินและเพิ่มผลผลิตกาเตมีน้อย ต้นทุนการผลิตจึงต่ำ อย่างไรก็ตามในระยะ 3-4 ปีที่ผ่านมา ราคากาเตโดยเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้มีแนวโน้มสูงขึ้นตามลำดับ ในปี พ.ศ. 2517 ราคา กิโลกรัมละ 17.58 บาท สูงขึ้นเป็น 19.16 บาท ในปี พ.ศ. 2518 และ 22.67 บาท ในปี พ.ศ. 2519 และขึ้นสูงสุดในปี พ.ศ. 2520 โดยจำหน่ายได้ในราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 71.54 บาท ซึ่งเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2519 แล้ว สูงขึ้นกว่าสองเท่าตัว ทั้งนี้เนื่องจากเกิดวิกฤติการณ์ขาดแคลนกาเตทั่วโลกเพราะแหล่งผลิตกาเตที่สำคัญได้รับความเสียหายอย่างหนัก ทำให้ปริมาณกาเตออกสู่ตลาดลดน้อยลง ประกอบกับในขณะนั้นที่ราคาในตลาดสูงขึ้น พ่อค้าคนกลางกว้านซื้อเมล็ดกาเตจากชาวไร่เพื่อเก็งกำไร และมีการส่งออกค้ำมาก ทำให้กาเตหายในประเทศขาดแคลน ราคาจึงมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว สำหรับในปี พ.ศ. 2521-2523 ราคากาเตถึงแม้จะต่ำกว่าปี พ.ศ. 2520 คือ มีราคา 48.06 บาท 51.28 บาท 51.27 บาทตามลำดับ ก็ยังนับว่าเป็นราคาที่สูงกว่าราคากาเตในอดีต และในปีที่ผู้วิจัยออกสำรวจคือปี พ.ศ. 2524 ปรากฏว่าราคากาเตได้ตกต่ำเกือบเท่าตัว ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกลุ่มเกษตรกรภาคใต้ได้ร้องขอให้กระทรวงพาณิชย์ไปดำเนินการช่วยเหลือเกษตรกรชาวสวนกาเต โดยขอให้ทางราชการช่วยเหลือรับซื้อ กระทรวง-

พาณิชย์ให้นำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2524 อนุมัติตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอโดยให้องค์การคลังสินค้า (อ.ค.ส.) และชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย ยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรจำนวน 70 ล้านบาท มาดำเนินการรับซื้อกาแปจากชาวสวนในราคาภิโกลรมีละ 45 บาท โดยส่งถึงกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการนั้นเดิมให้องค์การคลังสินค้าเป็นผู้ยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรมาแล้วให้ชุมนุมสหกรณ์ฯ ยืมต่อไปเพื่อดำเนินการจัดซื้อจ่ายเงินค่ากาแปให้เกษตรกรผู้ขาย โดยเป็นผู้จัดซื้อ เก็บรักษาและจำหน่ายเสร็จ มีองค์การคลังสินคาร่วมดูแลด้วยเท่านั้น ต่อมาเนื่องจากเห็นว่าเพื่อประหยัดค่าธรรมเนียมหนังสือค่าประกันสัญญาเงินที่ชุมนุมสหกรณ์ฯ จะหามาให้องค์การคลังสินค้าจึงได้เปลี่ยนให้องค์การคลังสินค้าดำเนินการจัดซื้อ จ่ายเงินค่ากาแปให้เกษตรกรผู้ขาย เก็บรักษา และจำหน่ายเอง โดยมีชุมนุมสหกรณ์เป็นผู้ช่วย สำหรับวิธีการจัดซื้อนั้น องค์การคลังสินคารับซื้อกาแปจากกลุ่มเกษตรกร ผู้ผลิต การเกษตรและเกษตรกร โดยมีหนังสือรับรองจากจังหวัดแสดงรายชื่อเกษตรกรผู้นำกาแปมาขายและจำนวนกาแปที่ตนผลิตได้ โดยให้เกษตรกรนำกาแปมาขายและส่งมอบที่กรุงเทพมหานคร การรับซื้อนี้ได้ดำเนินการขึ้นระหว่างวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2524 ถึง 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2524

ส่วนราคาขายส่งเมล็ดกาแปดิบ ณ ตลาดกรุงเทพฯ ก็เช่นเดียวกันคือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 เป็นต้นมา ถึงปี พ.ศ. 2523 ราคาขายส่งโดยเฉลี่ยจะมีแนวโน้มสูงขึ้น คือ 30.01 บาท 42.71 บาท 51.28 บาท 59.52 บาท 60.31 บาท ตามลำดับ แต่มาในปี พ.ศ. 2524 ราคาที่ตกลง สาเหตุที่ทำให้ราคากาแปตกต่ำเช่นนี้เป็นเพราะ

1. เนื่องจากในระยะตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2523 เป็นต้นมา หนี้ผูกพันเกี่ยวกับกาแฟของประเทศไทย ประกอบกับปีนี้มีผลผลิตกาแฟมากกว่าปีก่อนและมีปริมาณเกินความต้องการบริโภคภายในประเทศ
2. กาแฟที่เหลือจากการบริโภคภายในประเทศส่วนมากส่งไปจำหน่ายยังประเทศสิงคโปร์ แต่ในปัจจุบันราคาตลาดสิงคโปร์ตกต่ำตามราคาตลาดโลก ปัจจุบันกิโลกรัมมีราคา 46 บาท ผู้ค้าในตลาดกรุงเทพฯ จึงให้ราคารับซื้อต่ำลงและสัมพันธ์กับตลาดสิงคโปร์ คือ กิโลกรัมมีราคา 43 บาท (11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2523)
3. เหตุที่ราคาตลาดตกต่ำเป็นเพราะในปีที่ประเทศบราซิลซึ่งเป็นผู้ผลิตกาแฟรายใหญ่ของโลกสามารถผลิตได้เพิ่มขึ้นจนเข้าสู่ระดับปกติหลังจากผลผลิตได้รับความเสียหายในปี พ.ศ. 2518 และ พ.ศ. 2522 ซึ่งทำให้กาแฟในตลาดโลกพุ่งสูงขึ้นเป็นกิโลกรัมมีราคา 60-120 บาท ในระยะเวลาดังกล่าว
4. ประเทศไทยไม่ได้เป็นสมาชิกขององค์การกาแฟโลก (International Coffee Organization = I.C.O.) ซึ่งเป็นองค์การที่จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะรักษาระดับราคากาแฟให้แก่ประเทศสมาชิก โดยใช้นโยบายการกำหนดโควตาในการขาย และกำหนดราคาขายขั้นสูงและขั้นต่ำเอาไว้ (ปัจจุบันปอนด์ละ 1.19-1.95 เหรียญสหรัฐ) องค์การนี้มีสมาชิกทั้งประเทศผู้ผลิตและประเทศผู้บริโภค ตลาดต่างประเทศที่จะรับซื้อกาแฟจากไทยจึงมีจำกัด ประกอบกับต้องแข่งขันกับประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นผู้ผลิตกาแฟรายใหญ่อันดับหนึ่ง และเป็นสมาชิกขององค์การดังกล่าว กาแฟไทยจึงขายได้ต่ำกว่าราคาในประเทศผู้ผลิตซึ่งเป็นสมาชิกขององค์การ I.C.O. ขายได้ประมาณ 10 %

ตารางที่ 5.9 ราคาเมล็ดกาแฟที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยในแต่ละเดือน ระหว่างปี 2517 - ก.ย. 2524

หน่วย บาท : กก.

	2517	2518	2519	2520*	2521	2522*	2523*	2524
มกราคม	18.00	19.23	18.50	23.00	76.33	40.77	57.50	38.00
กุมภาพันธ์	15.00	20.02	20.50	28.00	61.75	47.50	62.00	36.44
มีนาคม	16.50	22.16	21.00	-	32.83	44.66	56.50	29.00
เมษายน	16.35	20.08	24.50	100.29	40.00	42.00	47.58	36.50
พฤษภาคม	18.00	22.25	21.00	84.19	44.67	49.17	50.00	37.05
มิถุนายน	18.00	15.00	20.50	-	40.00	48.00	43.00	37.00
กรกฎาคม	18.00	15.50	20.00	77.50	47.50	70.00	-	35.00
สิงหาคม	17.00	16.00	21.00	81.50	49.00	53.66	49.00	40.00
กันยายน	19.75	20.00	25.37	75.00	49.00	-	57.66	37.25
ตุลาคม	16.94	18.69	29.75	81.88	45.66	62.00	55.50	
พฤศจิกายน	17.50	21.00	23.50	92.50	40.00	55.00	46.50	
ธันวาคม	20.00	20.00	26.50	-	50.00	-	38.75	
เฉลี่ย	17.58	19.16	22.67	71.54	48.06	51.28	51.27	

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

* บางเดือนไม่มีราคา เนื่องจากกองเศรษฐกิจการเกษตรไม่ได้รับรายงานจากเกษตรกร

ตารางที่ 5.10 ราคาขายส่ง ณ ตลาดกรุงเทพฯ ๗ ระยะเวลาปี พ.ศ. 2519 - ก.ย. 2524

หน่วย บาท : กก.

	2519	2520	2521	2522	2523	2524
มกราคม	35.09	43.63	60.50	- (1)	64.05	40.00
กุมภาพันธ์	32.85	44.87	60.50	46.25	64.15	41.13
มีนาคม	28.46	37.95	44.50	46.40	65.16	40.15
เมษายน	30.32	39.91	49.50	50.87	62.52	40.00
พฤษภาคม	23.97	37.49	51.00	55.75	64.16	39.00
มิถุนายน	26.78	38.89	51.00	59.10	68.34	37.04
กรกฎาคม	21.48	36.24	51.00	66.37	63.33	36.00
สิงหาคม	21.85	36.43	51.00	69.14	60.02	38.00
กันยายน	21.64	36.07	50.50	66.00	56.34	38.00
ตุลาคม	34.86	44.17	53.50	66.00	55.50	
พฤศจิกายน	29.67	40.08	50.50	64.80	53.45	
ธันวาคม	53.17	76.75	41.88	64.00	46.74	
เฉลี่ย	30.01	42.71	51.28	59.52	60.31	

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(1) ไม่มีราคา เนื่องจากกองเศรษฐกิจการเกษตรไม่ได้รับรายงานจากเกษตรกร

การผลิตและการบริโภค

ปัจจุบันความต้องการบริโภคกาแฟยังมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ตามจำนวนพลเมืองที่เพิ่มขึ้น แต่ปริมาณผลผลิตกาแฟนั้นส่วนมากยังขึ้นอยู่กับสภาพธรรมชาติ ปีใดที่เกิดภัยธรรมชาติ เช่น ในปีการผลิต 2519/2520 ผลผลิตกาแฟจะตกต่ำลง ทำให้ราคามีแนวโน้มสูงขึ้นนาน เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้บริโภคจนถึงกับได้มีการแอนตี้การค้ากาแฟขึ้นในหมู่ผู้บริโภคในประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ และอีกหลายประเทศ มีผลให้ราคากาแฟในช่วงดังกล่าวมีแนวโน้มลดลง ประกอบกับในระยะหลัง ๆ การผลิตกาแฟได้ผลดีขึ้นมาก ทำให้ผลผลิตกาแฟในตลาดโลกสูงขึ้น นอกจากนี้การที่รัฐบาลไทยยกเลิกการให้ความคุ้มครองแก่ผู้ผลิตกาแฟภายในประเทศ ซึ่งกำหนดให้ผู้ขออนุญาตนำเข้าต้องซื้อกาแฟที่ผลิตได้ภายในประเทศในอัตรากาแฟเมล็ดร้อยละ 30 และกาแฟผงร้อยละ 40 ของปริมาณกาแฟที่ขออนุญาตนำเข้าในราชอาณาจักร ทั้งนี้เนื่องจากรัฐบาลเห็นว่าราคากาแฟทั้งตลาดภายในและภายนอกประเทศในช่วงนั้นสูงขึ้นมาก ผลของการยกเลิกความคุ้มครองดังกล่าวทำให้มีการนำกาแฟจากต่างประเทศที่มีราคาถูกกว่าเข้ามา เป็นผลให้ราคากาแฟภายในประเทศมีแนวโน้มลดลง

ส่วนทางด้านพ่อค้ากาแฟนั้น ตามปกติจะเริ่มรับซื้อตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายนอันเป็นระยะเก็บเกี่ยวกาแฟ แต่ช่วงที่รับซื้อเป็นจำนวนมากคือ ช่วงเดือนมกราคมถึงมีนาคม การรับซื้อส่วนใหญ่มักจะเป็นแบบที่เกษตรกรนำมาขายให้แก่พ่อค้าในท้องถิ่น สำหรับราคาซื้อขายมักจะถูกตกลงกันตามคุณภาพและตามราคาที่ทางกรุงเทพฯ กำหนด

โรงงานกาแฟในท้องถิ่นก็เป็นแหล่งรับซื้อที่สำคัญอีกแหล่งหนึ่ง โรงงานรับซื้อกาแฟทั้งจากพ่อค้าและจากเกษตรกรโดยตรง (จากพ่อค้าประมาณร้อยละ 40 และจากเกษตรกรประมาณร้อยละ 60) โดยรับซื้อในลักษณะที่เป็นเมล็ดกาแฟ

ปริมาณการผลิตเมล็ดกาแฟดิบภายในประเทศไทยมีประมาณปีละ 16,699 ตัน ในปี พ.ศ. 2523 ตามรายละเอียดในตารางที่ 5.11 และมีการผลิตเพิ่มขึ้นทุกปี โดยมีการผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.30 ในปี พ.ศ. 2519 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 81.58 ในปี พ.ศ. 2522 อัตรานี้เป็นการประเมินจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยอาศัยข้อมูลพื้นที่เพาะปลูกกาแฟทางภาคเหนือและภาคใต้อันเป็นตัวเลขเบื้องต้นจากกรมส่งเสริมการเกษตรตามตารางที่ 5.13 และให้ผลผลิตเมล็ดกาแฟดิบคิดเป็น 14.6% ของพื้นที่เพาะปลูกกาแฟ แต่สำหรับในปี พ.ศ. 2523 ปริมาณการผลิตกลับเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 4.16 เนื่องจากในปีการเพาะปลูกนี้เกิดภาวะแห้งแล้งโดยทั่วไป ปริมาณฝนตกน้อยจึงทำให้ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติมีไม่เพียงพอที่จะนำมาเพาะปลูก ทำให้พื้นที่ปลูกและผลผลิตลดลงจากการเพาะปลูกที่แล้ว แต่อย่างไรก็ตามปริมาณการผลิตเมล็ดกาแฟดิบก็ยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี

ส่วนปริมาณการบริโภคกาแฟภายในประเทศในปี พ.ศ. 2518 มีอยู่ 6,567.35 ตัน และเพิ่มขึ้นเป็น 14,767.25 ตัน ในปี พ.ศ. 2523 ตามรายละเอียดตารางที่ 5.11 โดยมีอัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ 21 ต่อปี อัตรานี้เป็นการประเมินจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยได้อาศัยข้อมูลปริมาณนำเข้าและปริมาณส่งออกในรูปแบบของกาแฟดิบจากกรมศุลกากรตามตารางที่ 5.12 แล้วจึงได้อาศัยปริมาณการผลิตเมล็ดกาแฟดิบภายในประเทศบวกปริมาณการนำเข้าในรูปแบบต่าง ๆ และหักปริมาณที่ส่งออกในรูปแบบต่าง ๆ โดยการแปลงให้อยู่ในรูปแบบเมล็ดกาแฟดิบทั้งหมด ซึ่งจะเห็นได้ว่าในรูปแบบของเมล็ดกาแฟดิบปัจจุบัน ปริมาณการผลิตจะมากกว่าปริมาณการบริโภคภายในประเทศ ถึงแม้ว่าปริมาณการบริโภคภายในประเทศจะสูงขึ้นก็ตาม จึงควรที่จะส่งเสริมการแปรรูปใหม่มากขึ้นเพื่อนำเอาเมล็ดกาแฟดิบไปใช้เป็นตัวดูดซับในการป้อนโรงงานเพื่อทำการผลิต และควรปรับปรุงคุณภาพของเมล็ดกาแฟให้ดีขึ้น เพื่อให้ทัดเทียมกับต่างประเทศ

ตารางที่ 5.11 ปริมาณการบริโภคกาแฟในรูปเมล็ดกาแฟดิบของประเทศไทย
ปี 2518-2523

ปี	ผลผลิตกาแฟ เมล็ดแดง 1	(หน่วย:ตัน)		
		ปริมาณนำเข้า ในรูปกาแฟดิบ 2	ปริมาณส่งออก ในรูปกาแฟดิบ 2	การบริโภคภายใน ประเทศ
2518	5,297	1,272.71	2.35	6,567.35
2519	5,419	545.35	1,315.41	4,648.94
2520	5,542	585.18	1,135.35	4,991.83
2521	8,829	283.47	1,459.29	7,643.30
2522	16,032	304.83	3,943.66	12,393.17
2523	16,699	248.11	2,179.86	14,767.25

1 จากตารางที่ 5.13 2 จากตารางที่ 5.12

ตารางที่ 5.12 ปริมาณนำเข้าและส่งออกกาแฟในรูปกาแฟดิบ(สารกาแฟ) ในประเทศไทย
ปี 2518-มค.2524

ปี	ปริมาณนำเข้า(ตัน)	ปริมาณส่งออก(ตัน)	ปริมาณนำเข้าสุทธิ
2518	1,272.71	2.35	1,270.35
2519	545.35	1,315.41	- 770.06
2520	585.18	1,135.35	- 550.17
2521	283.47	1,459.29	-1,175.82
2522	304.83	3,943.66	-3,638.83
2523	248.11	2,179.86	-1,931.75
2524	42.00	1,141.88	-1,099.88

(มค.-กพ.)

ที่มา: กรมศุลกากร

อัตราแปลง กาแฟดิบ : กาแฟคั่ว = 1:0.85

กาแฟดิบ : กาแฟผงสำเร็จ=3:1

ตารางที่ 5.13 พื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตกาแฟเมล็ดแห้ง (สารกาแฟ) ที่ผลิตได้ในภาคเหนือและภาคใต้
ของประเทศไทย ปี 2518 - 2524

ปี	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่) ¹			ผลผลิตกาแฟเมล็ดแห้ง (ตัน) ²		
	ภาคใต้	ภาคเหนือ	รวมทั้งประเทศ	ภาคใต้	ภาคเหนือ	รวมทั้งประเทศ
2518	35,706	292	36,350	5,202	43	5,297
2519	33,626	211	37,193	4,900	31	5,419
2520	36,110	959	38,035	5,262	140	5,542
2521	55,879	2,994	60,594	8,142	436	8,829
2522	101,235	5,992	110,026	14,751	873	16,032
2523	103,669	10,935	114,604	15,106	1,593	16,699
2524	122,022	28,152	150,174	17,781	4,102	21,883

- ที่มา : 1. ตัวเลขเบื้องต้นจากกรมส่งเสริมการเกษตร
2. ประมาณโดยกองวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

ช่องทางการจำหน่าย

ก. การตลาดของกาแฟทางภาคใต้

วิธีการจำหน่ายกาแฟของชาวไร่กาแฟแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นขึ้นอยู่กับกรรมนาคมชนส่ง สภาพท้องที่ตลอดจนการรวมกลุ่มของเกษตรกรชาวไร่กาแฟ อาจจำแนกวิธีการจำหน่ายออกได้ 4 วิธีคือ

1. จำหน่ายให้แก่พ่อค้าที่มารับซื้อถึงไร่
2. จำหน่ายให้แก่พ่อค้าในตลาดท้องถิ่น
3. จำหน่ายให้แก่โรงงานกาแฟไทยที่กรุงเทพมหานคร
4. จำหน่ายโดยวิธีการประมูล¹

1. จำหน่ายให้แก่พ่อค้าที่เข้ามารับซื้อถึงไร่

เมื่อถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยว พ่อค้าจะนำรถเข้ามารับซื้อถึงไร่ สำหรับราคารับซื้อนั้น ทางพ่อค้าจะหักค่าขนส่งและค่าใช้จ่ายอย่างอื่นออกก่อน แล้วจึงจะกำหนดราคาที่จะรับซื้อจากชาวไร่ โดยวิธีนี้ชาวไร่กาแฟจะได้รับความสะดวกคือไม่ต้องเสียค่าขนส่งและไม่ตองนำกาแฟไปจำหน่ายที่ตลาดด้วยตัวเอง แต่รายได้ที่ได้รับน้อยกว่าการจำหน่ายโดยวิธีอื่น

2. จำหน่ายให้แก่พ่อค้าในตลาดท้องถิ่น ชาวไร่ส่วนใหญ่ก็จะนำกาแฟไปจำหน่ายให้กับพ่อค้าในตลาดท้องถิ่น วิธีนี้ชาวไร่ต้องเสียค่าขนส่งเองในอัตรากระสอบละ 10-20 บาท และราคาที่เกษตรกรได้รับเป็นราคาที่พ่อค้ากำหนดให้เกือบทั้งหมด พ่อค้า

¹ ฝ่ายวิชาการ หน่วยวิชาการธนาคารแห่งประเทศไทย สาขากาแฟ,
"รายงานการสำรวจภาวะการผลิตกาแฟในภาคใต้", (พ.ร.บ.ม.ป.ท., 2521),
หน้า 19-20

กาแฟในตลาดท้องถิ่นถือว่ามียอดผลิตต่อเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟมากพอสมควร นอกจากนั้นเกษตรกรบางรายยังไปกู้ยืมเงินจากพ่อค้ามาใช้จ่ายเป็นเงินหมุนเวียนในระหว่างที่ยังไม่ได้ทำการเก็บเกี่ยว ทำให้ต้องนำผลผลิตกาแฟไปจำหน่ายให้แก่พ่อค้าที่ติดต่อเป็นประจำอยู่

3. จำหน่ายให้แก่โรงงานกาแฟไทยที่กรุงเทพฯ ซึ่งส่วนใหญ่จะมีการรวมกลุ่มกันก่อน แล้วจัดการรวบรวมกาแฟที่ผลิตได้ จากนั้นก็ตั้งตัวแทนนำผลผลิตที่รวบรวมได้ไปจำหน่ายที่โรงงานกาแฟไทยที่กรุงเทพฯ ค่าขนส่งตลอดจนค่าใช้จ่ายอย่างอื่น เกษตรกรจะเป็นผู้ออกเองทั้งหมด ซึ่งค่าใช้จ่ายดังกล่าวจะมากกว่าการนำไปจำหน่ายยังตลาดท้องถิ่น แต่รายได้ที่ได้รับจะสูงกว่า

4. การจำหน่ายโดยวิธีประมูล การจำหน่ายโดยการประมูลนี้ริเริ่มโดยกลุ่มเกษตรกรทำสวนปงหวาน ที่ ต. ปงหวาน อ. เกอพะโตะ จ. พะเยา นับเป็นก้าวใหม่ของการจำหน่ายเมล็ดกาแฟของชาวไร่ ก่อนที่จะเปิดทำการประมูล ทางกลุ่มเกษตรกรจะเก็บรวบรวมเมล็ดกาแฟจากสมาชิกให้ได้ในจำนวนที่มากพอ โดยคำนึงถึงน้ำหนักและคุณภาพเป็นหลัก เมล็ดกาแฟที่สมาชิกรับมาส่งนั้นจะได้รับการตรวจสอบคุณภาพจากคณะกรรมการก่อน เมื่อเห็นว่าดีคุณภาพตามมาตรฐานจึงจะชั่งน้ำหนัก แต่ถ้าหากไม่ได้ตามมาตรฐาน เช่น ไม่แห้งหรือมีเมล็ดคั่วปนมาก ทางคณะกรรมการจะคืนกลับไปตากหรือคั่วเมล็ดคั่วออก แล้วเอามาส่งใหม่ หรือให้สมาชิกถ่วงน้ำหนักลงตามความชื้น หรือวิธีการที่รุนแรงก็คือ ลงโทษโดยการไล่สมาชิกผู้นั้นออกจากกลุ่ม

การเปิดประมูลทางกลุ่มจะกำหนดวันไว้แน่นอน และการประมูลก็จะใช้แบบการยื่นซองประกวดราคาโดยกำหนดราคาประมูลขั้นต่ำไว้ พ่อค้าที่เข้าประมูลรายได้ให้ราคาสูงสุดก็จะเป็นผู้ประมูลได้

วิธีการตลาด (Marketing Channels)

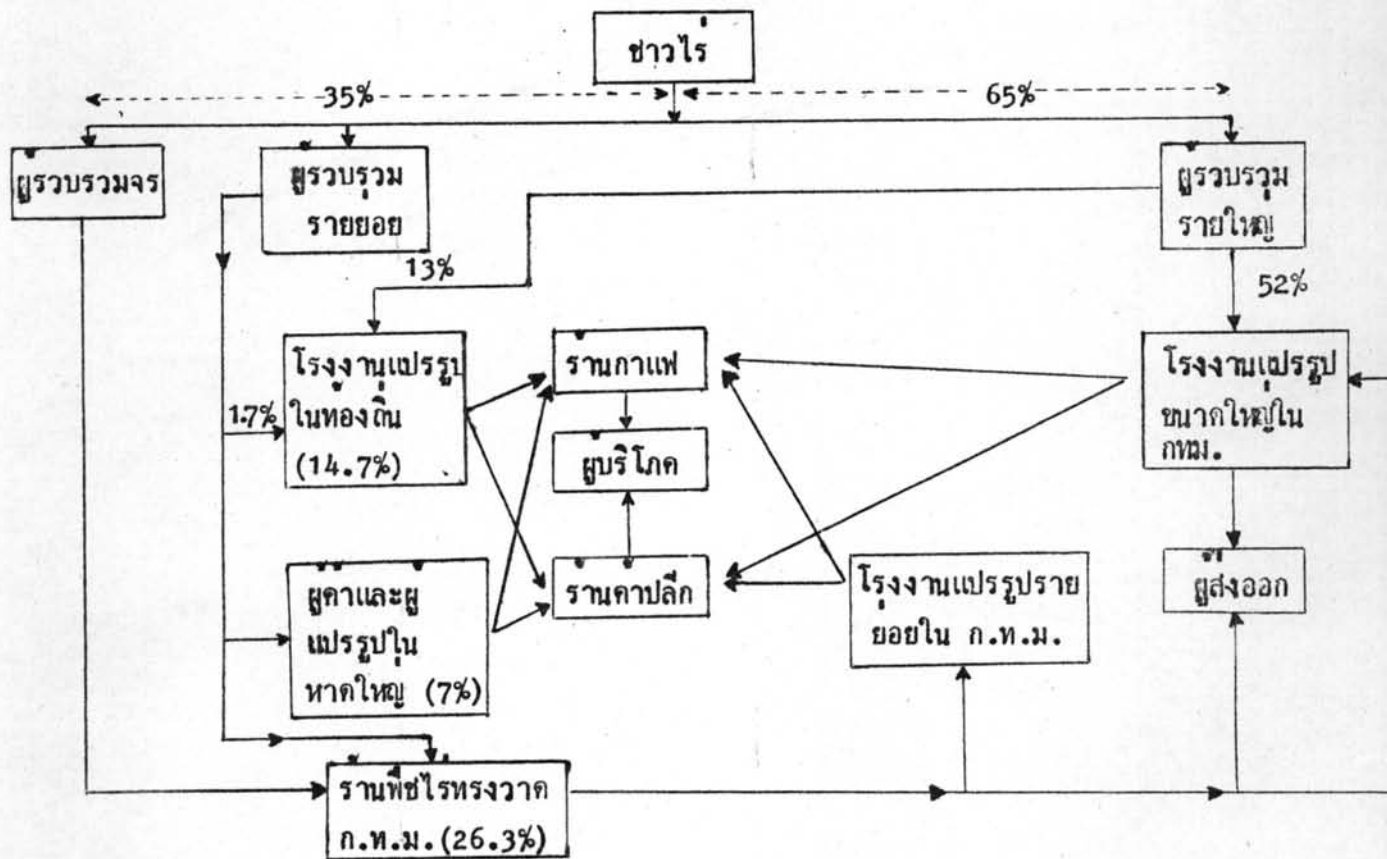
สำหรับวิธีการตลาดกาแฟในภาคใต้ซึ่งเป็นแหล่งผลิตกาแฟที่ใหญ่ที่สุดของประเทศนั้น อาจแยกพิจารณาองค์ประกอบของกระบวนการตลาดที่สำคัญออกเป็น 2 ทางด้วยกัน กล่าวคือ หากกำหนดให้ผลผลิตกาแฟจากไร่กาแฟของเกษตรกรเท่ากับ 100 แลว ประมาณร้อยละ 65 ของกาแฟทั้งหมดนั้นจะไปสู่ผู้บริโภคโดยผ่านผู้รวบรวมรายใหญ่ ส่วนอีกร้อยละ 35 ผ่านทางคานผู้รวบรวมจรและผู้รวบรวมรายย่อย

ผลผลิตกาแฟในส่วนที่ผ่านทางคานผู้รวบรวมรายใหญ่นั้นส่วนหนึ่งจะถูกส่งไปยังโรงงานแปรรูปในท้องถิ่น ซึ่งจะมีปริมาณประมาณร้อยละ 13 ของผลผลิตกาแฟจากไร่ และอีกประมาณร้อยละ 52 จะถูกส่งไปยังโรงงานแปรรูปกาแฟในกรุงเทพมหานคร กาแฟซึ่งส่งส่วนเมื่อผ่านการแปรรูปแล้วโดยปกติจะไปสู่ผู้บริโภคโดยผ่านร้านค้ากาแฟและร้านค้าปลีก นอกจากนี้โรงงานแปรรูปในท้องถิ่นก็อาจจะขายกาแฟที่แปรรูปแล้วให้แก่ผู้บริโภคในบริเวณใกล้เคียงโดยตรงบ้าง และจะมีกาแฟบางส่วนจากโรงงานแปรรูปในกรุงเทพมหานครส่งออกไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศอีกด้วย

ผลผลิตกาแฟส่วนที่เหลืออยู่อีกร้อยละ 35 นั้น จะถูกรวบรวมไปสู่ตลาดโดยผู้รวบรวมจร ซึ่งอาจจะเป็นผู้ค้าจากกรุงเทพมหานครหรือจังหวัดต่าง ๆ เขาไปรับซื้อถึงส่วน กับผู้รวบรวมรายย่อยซึ่งเป็นผู้ค้าในท้องถิ่นที่ปลูกกาแฟ และอาจจะไม่ได้ดำเนินการธุรกิจรับซื้อกาแฟแต่เพียงอย่างเดียว เช่น ผู้ค้าภายในอำเภอ ร้านขายของชำ หรือแม่แต่เจ้าของไร่กาแฟซึ่งมีฐานะดีเป็นต้น กาแฟที่ผู้รวบรวมได้เหล่านี้จะถูกส่งเข้ากรุงเทพมหานครซึ่งผู้รับซื้อส่วนใหญ่เป็นร้านค้าที่ขีไรแถวถนนทรงวาดมีปริมาณคิดเป็นร้อยละ 26.3 ส่วนที่เหลือจะถูกส่งไปยังผู้ค้าและผู้แปรรูปในภาคใหญ่ และโรงงานแปรรูปในท้องถิ่นประมาณร้อยละ 7.0 และ 1.7 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อผ่านการแปรรูปแล้วก็จะส่งไปจำหน่ายต่อให้แก่ผู้บริโภค โดยผ่านทางร้านค้ากาแฟและร้านค้าปลีก สำหรับร้านค้าที่ขีไรในกรุงเทพฯ

อาจจะจำหน่ายกาแฟต่อไปยัง โรงงานแปรรูปกาแฟรายใหญ่และรายย่อยในกรุงเทพมหานคร
 กาแฟที่ผ่านการแปรรูปแล้วจะถูกจำหน่ายแจกไปสู่ผู้บริโภคในลักษณะเดียวกันดังกล่าว
 ข้างต้นส่วนหนึ่งและกาแฟที่เหลืออีกส่วนหนึ่งจะถูกส่งออกไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศ
 สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับแบบแผนในการเคลื่อนย้ายกาแฟจากชาวไร่ไปสู่ผู้บริโภค
 โรงงานแปรรูปและผู้ส่งออกอาจแสดงได้ดังนี้

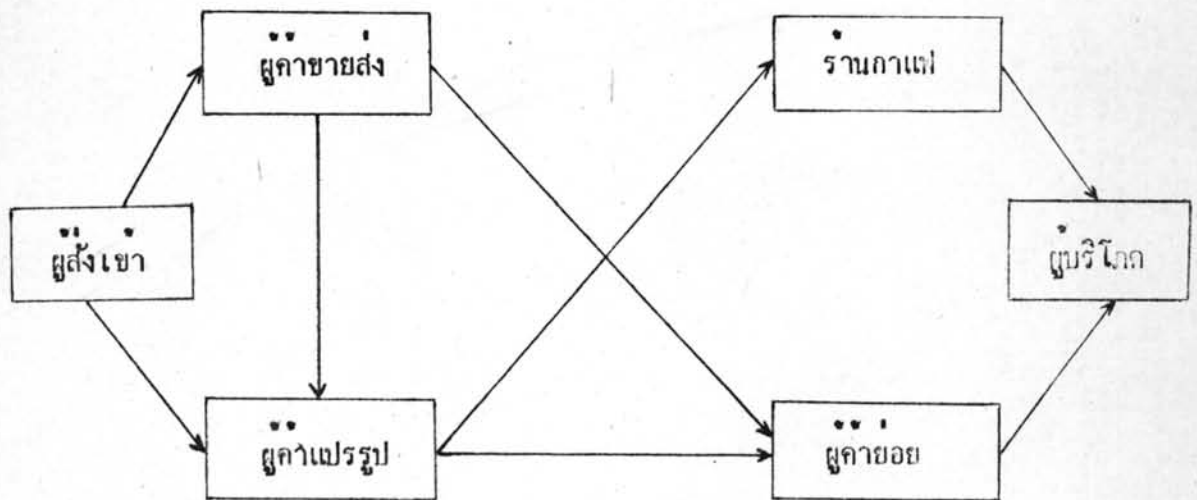
รูปที่ 5.1 วิธีการตลาดกาแฟไทยในภาคใต้

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

วิธีการตลาดของกาแฟนำเข้าแตกต่างกันไปตามชนิดของกาแฟที่นำเข้า ส่วนใหญ่ นำเข้าในรูปแบบกาแฟดิบและกาแฟสำเร็จรูป กล่าวคือ กาแฟดิบที่นำเข้าก็ต้องผ่านผู้ค้าแปรรูปก่อน แต่ถ้าเป็นกาแฟที่คั่วแล้ว และกาแฟสำเร็จรูปก็ผ่านเฉพาะผู้ค้าขายส่ง ต่อจากนั้นก็ส่งตรงไปร้านค้าย่อยหรือร้านค้ากาแฟและถึงมือผู้บริโภค แผนผังการนำเข้าอาจแสดงได้ดังนี้

รูปที่ 5.2 วิธีการตลาดจากผู้ส่งเข้า-ผู้บริโภค

ที่มา : กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์

ปัจจุบันความต้องการกาแฟทั้งตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ จึงหวังใ้ว่าตลาดกาแฟยังแจ่มใสต่อไปอีกนาน

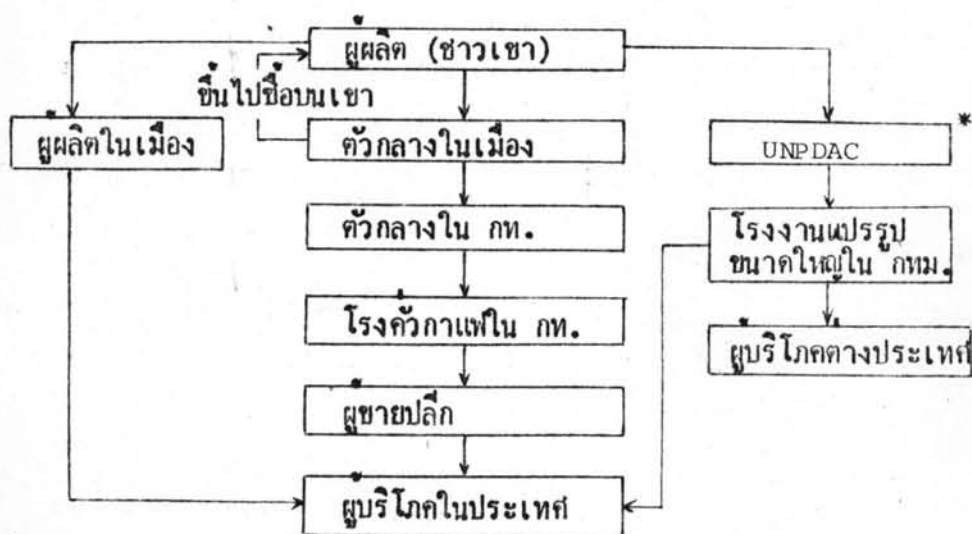
ข. การตลาดของกาแฟทางภาคเหนือ

วิถีทางการจัดจำหน่าย (Channel of Distribution)

การส่งเสริมให้ปลูกกาแฟได้เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2515 ซึ่งต้องใช้เวลาในการเพาะชำประมาณ 1 ปี และนำไปปลูกอีกประมาณ 3 ปี จึงจะเริ่มให้ผล จะเห็นได้ว่าในระยะเวลา 2519/2520 กาแฟจะเริ่มให้ผลเล็กน้อย และในปีต่อมา 2520/2521 ซึ่งกาแฟจะตกผลและเก็บผลได้ในราวเดือนธันวาคม-มีนาคม ผลผลิตกาแฟที่ได้เพิ่มขึ้นจึงไม่มากนัก ทำให้วิถีทางการจำหน่ายของผู้ผลิตสู่ผู้บริโภคสุดท้ายเป็นไปอย่างกระจัดกระจาย ซึ่งคาดว่าในปีต่อ ๆ ไปจะได้ผลผลิตกาแฟเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะหลังจากฤดูกาลเก็บเมล็ดแล้วสัก 1-2 เดือน จะมีผลผลิต (Green Coffee) มากขึ้นในท้องตลาด

ผู้รับซื้อเมล็ดกาแฟส่วนใหญ่จะรับซื้อกาแฟจากชาวนาและชาวเขา ในลักษณะเมล็ดกาแฟที่กะเทาะเปลือกแล้ว และจะกดราคาให้ถูกมาก ประมาณกิโลกรัมละ 25-35 บาท โดยมีข้ออ้างว่า เป็นกาแฟที่ผู้บริโภคไม่นิยมบ้าง ตากแดดยังไม่แห้งบ้าง มีจำนวนน้อยบ้าง ผู้รับซื้อเกือบทั้งหมดจะส่งเข้าตลาดในกรุงเทพฯ

รูปที่ 5.3 ช่องทางการจำหน่ายกาแฟทางภาคเหนือ

ที่มา : สำนักงานเกษตรภาคเหนือ

หมายเหตุ * UNPDAC = United Nation Program for Drug Abuse Control

(โครงการสหประชาชาติเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชาวไทยภูเขา)

การนำเข้า

ความต้องการบริโภคกาแฟภายในประเทศในปัจจุบันยังสูง จึงต้องมีการนำเข้ากาแฟจากต่างประเทศเข้ามาทั้งในรูปของกาแฟดิบ กาแฟผง และกาแฟสำเร็จรูป

อย่างไรก็ตามเนื่องจากการผลิตภายในประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 เป็นต้นมามีแนวโน้มสูงขึ้น มีผลให้ปริมาณกาแฟนำเข้าของไทยมีแนวโน้มลดลงตามลำดับ กล่าวคือ ลดลงจาก 1,057.61 ตัน มูลค่า 31.6 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2518 เหลือเพียง 325.94 ตัน มูลค่า 21.1 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2519 แต่สำหรับปี 2520 เท่านั้นที่ปริมาณกาแฟนำเข้าสูงขึ้นเล็กน้อยเป็น 363.96 ตัน ซึ่งปริมาณที่สูงขึ้นส่วนใหญ่คือเมล็ดกาแฟดิบ เนื่องจากราคาในตลาดโลกสูงทำให้พ่อค้าคนกลางกว้านซื้อเมล็ดกาแฟจากชาวไร่เพื่อเก็งกำไร ทำให้กาแฟภายในประเทศขาดแคลน จึงต้องสั่งเมล็ดกาแฟดิบเข้ามาเพื่อใช้ในการแปรรูปเป็นกาแฟผงและกาแฟสำเร็จรูป

เมื่อพิจารณาปริมาณการนำเข้ากาแฟดิบระหว่างปี พ.ศ. 2518-2523 จะเห็นว่าแนวโน้มลดลง กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2518 ปริมาณนำเข้ากาแฟดิบมีจำนวน 946.61 ตัน คิดเป็นมูลค่า 16.6 ล้านบาท หลังจากนั้นปริมาณและมูลค่าการนำเข้าลดลงเป็น 213.33 ตัน มูลค่า 3.4 ล้านบาท และ 6.05 ตัน มูลค่า 0.4 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2519 และปี พ.ศ. 2523 ตามลำดับ กาแฟดิบที่นำเข้าส่วนใหญ่มาจากประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 89 ของปริมาณนำเข้าทั้งหมด ส่วนกาแฟผงและกาแฟสำเร็จรูปก็มีแนวโน้มลดลงเช่นกัน

ในการนำเข้าขณะนี้ราคาเฉลี่ยของกาแฟดิบ กาแฟผง และกาแฟสำเร็จรูป จะมีแนวโน้มสูงขึ้นตามลำดับ คือ กาแฟดิบราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 17.58 บาท และ 15.98 บาท ในปี พ.ศ. 2518 และปี พ.ศ. 2519 เพิ่มขึ้นเป็นกิโลกรัมละ 70.66 บาท ในปี

ตารางที่ 5.14 ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าของประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2518-2523

ปริมาณ : ตัน
มูลค่า : ล้านบาท

ปี	กาเหติบ		กาเหตผง		กาเหตสำเร็จรูป		รวม	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
2518	946.61	16,642.35	3.70	170.03	107.30	14,810.23	1,057.61	31,622.61
2519	213.33	3,408.63	2.12	122.63	110.49	17,523.40	325.94	21,054.66
2520	253.54	11,834.42	0.54	72.70	109.88	27,756.37	363.96	39,663.49
2521	75.00	3,511.16	13.90	984.76	63.62	17,342.71	152.52	21,838.63
2522	17.33	877.61	4.03	597.56	94.26	25,132.75	115.62	26,607.92
2523	6.05	427.47	0.56	87.98	80.16	26,368.45	86.77	26,883.90

ที่มา : กรมศุลกากร

พ.ศ. 2523 กาแฟผงราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 46.00 บาท ในปี พ.ศ. 2518 เพิ่มขึ้นเป็น
กิโลกรัมละ 157.94 บาท ในปี พ.ศ. 2523 และกาแฟผงสำเร็จรูปราคาเฉลี่ยกิโลกรัม
ละ 138.03 บาท ในปี พ.ศ. 2518 เพิ่มขึ้นเป็นกิโลกรัมละ 328.94 บาท ในปี พ.ศ.
2523

การส่งออก

ในอดีตที่ผ่านมาการส่งออกของไทยมีน้อยมาก แต่หลังจากเกิดวิกฤติการณ์
ขาดแคลนกาแฟในปี พ.ศ. 2519 ปริมาณส่งออกของไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างน่าสังเกต ซึ่ง
ปริมาณที่สูงขึ้นเป็นในรูปกาแฟดิบ โดยส่งออกได้ถึง 1,244.44 ตัน มูลค่า 23.9 ล้านบาท
เทียบกับ 2.48 ตัน มูลค่า 0.08 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2518 ปริมาณเพิ่มขึ้นถึง
1,241.96 ตัน และมูลค่าเพิ่มขึ้น 23.8 ล้านบาท สำหรับปี พ.ศ. 2520 ปริมาณส่งออก
ลดลงเล็กน้อยโดยส่งออกได้ 1,123.74 ตัน เนื่องจากขาดแคลนวัตถุดิบ คือ เมล็ดกาแฟ
เพราะมีการส่งออกกันมาก จึงทำให้ปริมาณการส่งออกของกาแฟผงลดลง แต่มูลค่าส่งออก
เพิ่มขึ้นกว่า 3 เท่าตัว จาก 23.9 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2519 เป็น 79.3 ล้านบาท
เนื่องจากราคากาแฟในตลาดโลกได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วอันเป็นผลมาจากวิกฤติการณ์
ขาดแคลนกาแฟทั่วโลก

เมื่อพิจารณาการส่งออกกาแฟตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 ถึง 2523 จะเห็นว่า การ
ส่งออกกาแฟดิบมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2519 ปริมาณส่งออกกาแฟดิบ
เพียง 845.63 ตัน เพิ่มขึ้นเป็น 2,027.63 ตัน ในปี พ.ศ. 2523 ปี พ.ศ. 2522
เป็นปีที่ส่งออกได้สูงสุดถึง 3,873.99 ตัน ประเทศที่นำเข้ากาแฟดิบจากไทยมากที่สุดคือ
สิงคโปร์ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 90 ของปริมาณที่ส่งออกทั้งหมด ประเทศที่นำเข้ารองลงไป
ได้แก่ มาเลเซีย ส่วนกาแฟผงกลับมีแนวโน้มลดลง คือ ในปี พ.ศ. 2519 ปริมาณส่งออก
398.72 ตัน ลดลงเหลือ 129.11 ตัน ในปี พ.ศ. 2523 และสำหรับกาแฟผงสำเร็จ
การส่งออกมีแนวโน้มลดลงเช่นกัน คือในปี พ.ศ. 2519 ปริมาณส่งออก 0.09 ตัน ลดลง
เหลือ 0.02 ตัน ในปี พ.ศ. 2523

ตารางที่ 5.15 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกของประเทศไทย ระหว่างปี 2518-2523

ปริมาณ : ตัน

มูลค่า : ล้านบาท

ปี	กาเหติบ		กาเหตง		กาเหตงสำเร็จรูป		รวม	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
2518	0.28	4.20	2.20	77.20	-	-	2.48	81.40
2519	845.63	16,534.73	398.72	7,353.62	0.09	8.20	1,244.44	23,896.55
2520	1,053.39	73,861.23	70.25	5,472.04	0.10	16.33	1,123.74	79,349.60
2521	1,364.37	57,914.95	80.78	5,081.95	0.03	9.79	1,445.18	63,006.69
2522	3,873.99	125,214.17	59.03	1,759.03	0.07	36.88	3,933.09	127,010.08
2523	2,027.63	125,237.06	129.11	48,033.43	0.02	10.80	2,156.76	173,281.29

ที่มา : กรมศุลกากร

ตารางที่ 5.16 ความเคลื่อนไหวของราคานำเข้า และส่งออกกาแฟในรูปต่าง ๆ
ของประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2518-2523

(หน่วย : บาท/กิโลกรัม)

ปี	ราคานำเข้า			ราคาส่งออก		
	กาแฟดิบ	กาแฟผง	กาแฟสำเร็จรูป	กาแฟดิบ	กาแฟผง	กาแฟสำเร็จรูป
2518	17.58	46.00	138.03	15	35.17	-
2519	15.98	57.76	158.60	19.55	18.44	91.07
2520	46.68	133.63	252.60	70.12	77.90	160.10
2521	46.82	70.85	272.61	42.45	62.91	315.74
2522	50.63	148.43	266.65	32.32	29.80	498.38
2523	70.66	157.94	328.94	61.77	372.04	450

ที่มา : กรมศุลกากร

2. ภาวะการค้ากาแฟของประเทศไทยในอนาคต

การผลิตและการบริโภค

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ประเมินแนวโน้มความต้องการบริโภคกาแฟภายในประเทศ ปริมาณการผลิตเมล็ดกาแฟดิบภายในประเทศ และปริมาณกาแฟที่ความต้องการทั้งหมด ระหว่างปี พ.ศ. 2524-2529 ตามรายละเอียดในตารางที่ 5.17 และตารางที่ 5.18 ในการคาดคะเนปริมาณการผลิตอาศัยข้อมูลพื้นที่เพาะปลูกกาแฟทางภาคเหนือและภาคใต้ อันเป็นตัวเลขเบื้องต้นจากกรมส่งเสริมการเกษตร และให้ผลผลิตเมล็ดกาแฟดิบคิดเป็น 14.6% ของพื้นที่เพาะปลูกกาแฟ

ในการคาดคะเนปริมาณการบริโภคอาศัยข้อมูลปริมาณนำเข้าและปริมาณส่งออกในรูปของกาแฟดิบจากกรมศุลกากร แล้วจึงได้เอาปริมาณการผลิตเมล็ดกาแฟดิบภายในประเทศบวกปริมาณการนำเข้าในรูปต่าง ๆ และหักปริมาณที่ส่งออกในรูปต่าง ๆ โดยการแปลงให้อยู่ในรูปเมล็ดกาแฟดิบทั้งหมด

ในการคาดคะเนปริมาณกาแฟที่ความต้องการทั้งหมดได้ประมาณการขึ้นจากปริมาณการบริโภคเมล็ดกาแฟภายในประเทศ บวกโควตาส่งออกเมล็ดกาแฟที่ได้รับจาก I.C.O.

ปรากฏว่า ความต้องการบริโภคภายในประเทศเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 2 ต่อปี ปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 31.04 ต่อปี

การส่งเสริมการผลิต

ความต้องการบริโภคกาแฟภายในประเทศปัจจุบันยังคงมีปริมาณเพิ่มขึ้น ดังนั้น การที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมกาแฟในประเทศจึงต้องเพิ่มปริมาณการผลิตกาแฟเพื่อใหม่ไว้ทดแทน ป้อนโรงงานอย่างเพียงพอ พร้อมทั้งปรับปรุงคุณภาพกาแฟให้ดีขึ้นเพื่อทดแทนการนำเข้ากาแฟจากต่างประเทศ การที่จะเพิ่มปริมาณการผลิตได้ก็จำเป็นต้องเพิ่มเนื้อที่การปลูกกาแฟ ซึ่งทางรัฐบาลได้เห็นความสำคัญของอุตสาหกรรมผลิตกาแฟ จึงกำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการปลูกกาแฟ

ตารางที่ 5.17 คาดคะเนปริมาณการผลิตและการบริโภคภายในประเทศ
ระหว่างปี พ.ศ. 2524-2529

(หน่วย:ตัน)

ปี	ผลผลิตเมล็ดกาแฟ	ปริมาณการบริโภคในประเทศ	ผลต่าง
2524	21,882	15,196	6,686
2525	28,673	15,517	13,156
2526	37,573	15,827	21,746
2527	49,234	16,127	33,107
2528	64,516	16,416	48,100
2529	84,539	16,670	67,869

ที่มา : ประมาณโดยกองวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 5.18 คาดคะเนปริมาณความต้องการเมล็ดกาแฟทั้งหมดระหว่างปี
พ.ศ. 2524-2529

(หน่วย:ตัน)

ปี	การบริโภคเมล็ดกาแฟ ภายในประเทศ	โควตาส่งออกเมล็ดกาแฟ ที่ได้รับจาก I.C.O.	ปริมาณกาแฟที่ต้องการ ทั้งหมด
2524	15,196	2,100	17,296
2525	15,517	5,700	21,217
2526	15,827	6,270	22,097
2527	16,127	6,270	22,397
2528	16,416	6,270	22,686
2529	16,670	6,270	22,940

ที่มา : ประมาณโดยกองวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

การส่งเสริมการปลูกกาแฟเป็นงานโดยตรงของหน่วยส่งเสริมอาชีพ กรมการปกครอง และกองส่งเสริมการเพาะชำร่วมกับกองนิคมสร้างตนเอง กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทย โดยมีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานสนับสนุนในด้านทดลองค้นคว้าเกี่ยวกับการปลูกกาแฟและเป็นสถานีเพาะพันธุ์และกล้า ตลอดจนการให้คำแนะนำชาวไร่ในการปลูกกาแฟให้ถูกต้องตามหลักวิชา จัดหาพันธุ์และผลิตกล้าจำหน่ายให้ชาวไร่ในราคาถูก

1. การส่งเสริมการปลูกกาแฟของกระทรวงมหาดไทย

หน่วยส่งเสริมอาชีพ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เริ่มดำเนินการส่งเสริมการปลูกกาแฟในจังหวัดภาคใต้และภาคอื่น ๆ บางจังหวัดมาตั้งแต่ พ.ศ. 2501 โดยตั้งเป้าหมายว่าจะผลิตกาแฟให้ได้เพียงพอแก่การบริโภคในประเทศประมาณปีละ 6,000 ตัน การส่งเสริมเริ่มตั้งแต่การจัดหาเมล็ดพันธุ์ดีมาเพาะเป็นกล้าแล้วแจกจ่ายหรือจำหน่ายให้ราษฎรไปปลูก และเพื่อให้ความมั่นใจแก่ชาวไร่กาแฟในด้านการจำหน่าย หน่วยส่งเสริมอาชีพ กระทรวงมหาดไทย จึงได้จัดตั้ง โรงงานกาแฟไทยขึ้นใน พ.ศ. 2504 เพื่อรับซื้อเมล็ดกาแฟจากชาวไร่ในราคาประกันตามคุณภาพที่จะกำหนดขึ้น นอกจากโรงงานกาแฟของกระทรวงมหาดไทยจะรับซื้อเมล็ดกาแฟจากชาวไร่เพื่อผลิตเป็นกาแฟผงจำหน่ายแล้ว รัฐบาลยังให้ความคุ้มครองแก่ผู้ผลิตกาแฟในประเทศ โดยกำหนดให้ผู้ซื้อกาแฟจากต่างประเทศจะต้องซื้อกาแฟที่ผลิตได้ในประเทศจากหน่วยส่งเสริมอาชีพ กระทรวงมหาดไทย ในอัตรากาแฟเมล็ดร้อยละ 30 และกาแฟผงร้อยละ 40 ของปริมาณที่ขออนุญาตนำเข้า โดยคิดภาษีนำเข้าร้อยละ 40 ของราคาที่นำเข้า ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันต่อชาวไร่ว่า รัฐบาลได้ส่งเสริมและช่วยเหลือชาวไร่กาแฟอย่างจริงจัง ซึ่งมาตรการดังกล่าวนี้นับได้ว่าชาวไร่กาแฟได้รับการสนับสนุนและคุ้มครองผลผลิตจากทางราชการดีพอสมควร

ต่อมา หน่วยส่งเสริมอาชีพ กระทรวงมหาดไทย ได้มีโครงการส่งเสริมการปลูกกาแฟในระยะ 5 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2517-2521 โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมการปลูกกาแฟในท้องที่ต่าง ๆ ที่มี การปลูกกาแฟอยู่แล้วรวม 17 จังหวัด ได้แก่ ชุมพร กระบี่ พัทลุง สงขลา ปัตตานี ภูเก็ต เพชรบูรณ์ แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ สุราษฎร์ธานี พังงา ตรัง ยะลา ระนอง อุดรศักดิ์ สกล และนครศรีธรรมราช ทั้งนี้เพื่อให้ผลผลิตมีมากขึ้น อันจะทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และมีปริมาณเพียงพอกับการบริโภคภายในประเทศ ตลอดจนเพื่อประหยัดเงินตราของประเทศในการนำกาแฟเข้าถึงปีละ 60 ล้านบาท โครงการส่งเสริมการปลูกกาแฟไว้วางเป้าหมายที่จะขยายเนื้อที่การปลูกกาแฟในระยะ 5 ปี จำนวน 63,332 ไร่ โดยแบ่งระยะการขยายออกเป็นปี ๆ ดังนี้

พ.ศ. 2517	เป้าหมายเนื้อที่ที่จะส่งเสริม	12,527 ไร่
พ.ศ. 2518	" "	25,176 "
พ.ศ. 2519	" "	37,809 "
พ.ศ. 2520	" "	50,711 "
พ.ศ. 2521	" "	63,332 "
	<u>จะไ้ผลผลิตประมาณ</u>	<u>คิดเป็นเงินประมาณ</u>
คาดว่าใน พ.ศ. 2517	6,389.8 ตัน	127.80 ล้านบาท
" พ.ศ. 2518	12,330.8 ตัน	246.62 "
" พ.ศ. 2519	18,313.6 "	366.27 "
" พ.ศ. 2520	24,223.0 "	486.46 "
" พ.ศ. 2521	30,165.0 "	603.30 "

งบประมาณดำเนินการในโครงการนี้ ใช้งบประมาณองค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล และขออนุมัติใช้เงินจากสำนักงานกลางส่งเสริมอาชีพ กระทรวงมหาดไทย ตามความเหมาะสม คาดว่าจะต้องใช้งบประมาณทั้งหมดจำนวน 6.79 ล้านบาท

2. การส่งเสริมการปลูกกาแฟในนิคมสร้างตนเองของกรมประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกในนิคมสร้างตนเองมีมาตรฐานการครองชีพที่มั่นคง กรมประชาสัมพันธ์จึงได้วางแนวทางหาพืชหลักที่จะทำให้เกิดรายได้ที่แน่นอนและหาตลาดได้ง่าย โดยเห็นว่านิคมสร้างตนเองบางแห่งเหมาะที่จะปลูกกาแฟได้อีกที่หนึ่ง และเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมกาแฟของกระทรวงมหาดไทย จึงได้ส่งเสริมให้สมาชิกปลูกกาแฟ ครอบครัวยุค 1-5 ไร่ เป็นอย่างน้อย ทั้งนี้โดยกรมประชาสัมพันธ์ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนยานาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช จัดส่งเมล็ดพันธุ์โรบัสต้าไปให้นิคมสร้างตนเอง ที่ได้รับการส่งเสริมการปลูกกาแฟ ได้แก่ นิคมฯ พัฒนาภาคใต้ จังหวัดยะลา นิคมฯ ธารโต จังหวัดยะลา นิคมฯ พัฒนาภาคใต้ จังหวัดนราธิวาส นิคมฯ พัฒนาภาคใต้ จังหวัดสตูล นิคมฯ ชูทะเล จังหวัดสุราษฎร์ธานี ต่อมากรมประชาสัมพันธ์ได้ให้การส่งเสริมการปลูกกาแฟในนิคมสร้างตนเองทางภาคใต้ทั้งหมดใน พ.ศ. 2516 มีเนื้อที่เพาะปลูก 9,267 ไร่ จำนวนต้นประมาณ 1,113,455 ต้น หลังจากนั้นไม่มีการเพิ่มการส่งเสริมแต่อย่างใด

นอกจากนี้กรมประชาสัมพันธ์ได้ร่วมมือกับจังหวัดระนองจัดตั้งนิคมสร้างตนเองปากจั่น จังหวัดระนอง ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2516 และมีโครงการพัฒนานิคมแห่งนี้ ในระยะเวลา 7 ปี (ระหว่าง พ.ศ. 2520-2526) โดยแยกเป็น 2 ระยะ ระยะ 3 ปี แรกเป็นขั้นดำเนินการ และระยะ 4 ปีหลังเป็นขั้นบำรุงรักษา พืชที่ส่งเสริมให้สมาชิกปลูก เป็นพืชรองได้แก่ กาแฟในเนื้อที่ 7,200 ไร่ ทั้งนี้โดยกรมประชาสัมพันธ์จะจ่ายพันธุ์กาแฟให้ไร่ละ 200 ต้น และใหญ่ไร่ละ 1,040 กก./4 ปี และจะได้ดำเนินการก่อสร้างโรงงานแปรรูปกาแฟ ซึ่งจะดำเนินการโดยสหกรณ์การเกษตรของนิคมสร้างตนเอง ขึ้นในปีที่ 6 (พ.ศ. 2525)